

X

Departament de Periodisme

Curs 1991 - 92

Programa de l'Assignatura:

HISTORIA DE LA COMUNICACIO SOCIAL A
ESPANYA I CATALUNYA (CATALUNYA)
.....
.....

Codi Assignatura: ...5106 (A).....

Professor/s:

JOAN MANUEL TRESSERRAS i GAJU
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Facultat de Ciències de la Informació

CODI: 5106 - HISTÒRIA DE LA COMUNICACIÓ SOCIAL A ESPANYA I CATALUNYA

(CATALUNYA)

PROF: JOAN MANUEL TRESSERRAS I GAJU DEPARTAMENT DE PERIODISME

Dr. en CC. de la Informació

- TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESI SIGNIFICATIS

1. El Regne del Subjecte. Per una teoria materialista de la Comunicació Social. Barcelona. El Llamp, 1997. (En col·laboració amb Enric MARIN)

2. D'Ací i D'Allà, 1918-1936. Aparador de modernitat i massificació. Bellaterra, Facultat de Ciències de la Informació, 1989.

3. La vida catalana en el primer terç del s. XX i els orígens de la societat de comunicació de masses. Bellaterra, Fac. CC.I., 1989.

- OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA:

Historiar les formes com, d'ençà de la seva conformació, la Comunitat Cultural Catalana ha organitzat la producció i distribució de significació. Específicament, el curs s'orienta a avançar en el coneixement de les transformacions que han possibilitat, a Catalunya, la transició des d'unes formes de comunicació tradicionals a aquelles pròpies d'una societat de masses; i a abordar la problemàtica actual de la comunicació a Catalunya, des d'una perspectiva històrica.

TEMARI:

1. Fonaments teòrics de la Història de la Comunicació Social. La documentació, l'objecte d'estudi i la metodologia. El marc geohistòric català. Línies d'interès, interpretacions i problemes. Opcions conceptuals i nocions bàsiques: terminologies i discursos referits a l'espai comunicatiu català.

PART I.: LA COMUNICACIÓ SOCIAL EN LA CATALUNYA "TRADICIONAL"

2. L'ecosistema comunicatiu altmedieval i la comunicació social de la consciència comunitària. L'exemple de la litúrgia i el paradigma del mercat. Vertebració d'un espai comunicatiu

comunicatiu social: circuits, nusos i microcosmos. L'ecosistema comunicatiu català baixmedieval i el discurs del poder: del providencialisme a l'exaltació de la terra. Balanç de les formes manuscrites de "noticierisme".

3. La crisi del poder institucional i la dependència de la cultura de cort, la impremta i el procés descatalanitzador. La cultura popular i l'ecosistema comunicatiu tradicional: el forjament d'una mentalitat específica amb projecció global. L'escenari barroquí i la polarització cultural i comunicativa entre les classes. Balanç de les primeres formes impreses de "protoperiodisme".

4. Vida urbana i noves formes de control social en el segle XVIII. Classes, diglòssia i il·lustració. Les migracions interiors, els sistemes de transport i l'establiment de nous vincles "familiars" entre el camp i la ciutat. Publicacions, públic i periodicitat. La crisi de l'ordre comunicatiu en el canvi de sopesres napoleòniques.

5. Les transformacions socials del segle XIX i els canvis en l'ecosistema comunicatiu. El paper director i exemplar de Barcelona. De la societat catalana romàntica fins al modernisme: treball, formes de vida i mentalitats. Organització social, societat civil i sistema de comunicació. Els transports, l'alfabetització i la representació del món.

6. Premsa, llengua i classes socials durant la Renaixença. Setmanari satírics, calendaris i almanacs. El naixement dels "grans diaris catalans". L'estètica burgesa en els jocs, les diversions i els espectacles visuals. El gravat, la fotografia, el rètol, l'anunci i el cartell. Les arts aplicades i els llenguatges del "progrés" finisecular. Cultura burgesa i cultura popular.

PART II.: EL TRÀNSIT VERS LA SOCIETAT DE COMUNICACIÓ DE MASSES.

7. L'herència del modernisme i l'autonomia relativa de l'ecosistema comunicatiu català, de l'acompliment Renaixentista a la supèrbia noucentista. La vida catalana al primer terç del segle XX i les bases d'una societat de comunicació de masses. La generació "elèctrica". El projecte noucentista i la èl·lipcia burgesa. La pervivència de les formes tradicionals de comunicació. Territori, serveis públics i transport. L'ideal cosmopolita i la Catalunya-ciutat. Societat de masses i estat nació.

8. Els instruments de la política cultural burgesa i la cultura popular. La "modernització tecnològica" i la seva aplicació en el camp de la comunicació social: el regne del "mass media" i els orígens de la radiodifusió. L'evolució de la premsa: el cas de "La Vanguardia". Discurs periodístic de masses i llenguatge periodístic català: les bases d'una certa "cultura". La professionalització del periodisme. La

9. L'enfortiment republicà en el bastiment d'un estat modern: educació/informació, Cultura catalana de raïons i poblacions polítiques, sistema comunicatiu de transició i la transparència mitjanç de les contradiccions, l'impacte de la guerra i la revolució. La dificultat de construir alternatives. El recurs sistemàtic a les possibilitats propagandístiques dels mitjans de comunicació (premsa, ràdio, noticiaris cinematogràfics, cartells...). La divisió social entre actors i espectadors de la realitat i els seus límits en la Catalunya de 1936-1939.

10. L'operació etnocida del franquisme i la desarticulació de l'espai nacional de comunicació. La destrucció de la societat civil i la liquidació dels "quadres" socials, les dificultats d'establiment de punts de continuïtat cultural, l'autoritarisme i els primers brots de resistència cultural; els orígens històrics de la "cultureta", Espanya "unida de destí en lo universal" i "reserva espiritual de occidente". Els mitjans en la primera etapa del règim franquista.

11. Industrialització, immigració, suburbanisme. El desenrotllisme i la "dècada prodigiosa", la promoció de la lògica del consum massiu, la presència del redreçament d'una societat civil "nacional" i del "cervell" cultural multinacional. Ferrí i Nova Ganga, la ràdio i la televisió ràdio i la TV en el projecte de "Espanya unida de destí en lo universal" i "reserva espiritual de occidente" del franquisme. L'evolució "liberal" de la cultura i de l'estat. El sistema de poder de la Il·lustració, "Espanya unida de destí en lo universal" i "reserva espiritual de occidente": unitat popular i llibertat, democràcia, esperança i un país desenvolupat.

12. La cultura catalana i el projecte de "Espanya unida de destí en lo universal" i "reserva espiritual de occidente": el concepte d'una societat civil "nacional" i del "cervell" cultural multinacional. Ferrí i Nova Ganga, la ràdio i la televisió ràdio i la TV en el projecte de "Espanya unida de destí en lo universal" i "reserva espiritual de occidente" del franquisme. L'evolució "liberal" de la cultura i de l'estat. El sistema de poder de la Il·lustració, "Espanya unida de destí en lo universal" i "reserva espiritual de occidente": unitat popular i llibertat, democràcia, esperança i un país desenvolupat.

- BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

- BALCELLS, A. (dir.): Història dels Països Catalans.
Barcelona, EDHOSA, 1981. 7 vols.
CASASÓS, J.M.: El pensament periodístic a Catalunya.
Barcelona, Curial, 1987.
El periodisme a Catalunya.
Barcelona, Ed. Plaza y Janés, 1988.
COROMINAS, M. i LLINES, M.: La Televisió a Catalunya.
Sant Cugat, Els llibres de la Frontera, 1977.

- COLOMER, F.: Panoràmica del nacionalisme català.
Part 1, Edici. Catalanes de Paris, 1975. 2 vols.
CORNET, F.: SARSI, J.M.; MARIN, E. i TRESSERRAS, J.M.:
Premsa, Comunicació i Cultura a Catalunya, 1900-1939.
Bellaterra, Fac. de Ciències de la Informació, 1988.
CABREJAS, X.: Història del Teatre Català.
Barcelona, Milà, 1979.
FIGUERES, J.M.: La premsa catalana.
Barcelona, Dalmau, 1989.
FRANQUET, R.: Història de la Radiodifusió a Catalunya (Del
naixement al Franquisme). Barcelona, Ed. 52, 1986.
GUSTO, J.: Literatura Catalana Contemporània.
Barcelona, Curial, 1972.
GALI, A.: Història de les institucions i el moviment cultural
a Catalunya (1900-1936).
Barcelona, Fundació A. Galí, 1979.
GIRIBO, J.: Sistema i polítiques de comunicació a Catalunya
(1922-1982). Barcelona, L'Avenç, 1983.
GUILLAMET, J.: La premsa a Catalunya.
Barcelona, Diputació Col·l. Periodistes, 1988.
MARIN, E. i TRESSERRAS, J.M.: El Regne del subjecte. For una
teoria materialista de la Comunicació Social.
Barcelona, El Llop, 1987.
MARTÍ, M.G. i PUARTE, C.: Sintesi d'Història de la Llengua
Catalana. Barcelona, La Magrana, 1971.
RODRIGUEZ, M.: Història del cinema català (1895-1944).
Barcelona, El Llop, 1979.
SARSI, J.M.: El projecte de "Espanya unida de destí en lo
universal" i "reserva espiritual de occidente":
literatura catalana.
Barcelona, Ed. 52, 1986.
SARSI, J.M.: El projecte de "Espanya unida de destí en lo
universal" i "reserva espiritual de occidente":
literatura catalana.
Barcelona, Ed. 52, 1986.
SARSI, J.M.: El projecte de "Espanya unida de destí en lo
universal" i "reserva espiritual de occidente":
literatura catalana.
Barcelona, Ed. 52, 1986.
SARSI, J.M.: El projecte de "Espanya unida de destí en lo
universal" i "reserva espiritual de occidente":
literatura catalana.
Barcelona, Ed. 52, 1986.

Aquesta recollida parcial ha de ser completada amb els
llistats bibliogràfics específics de cada línia del programa
segons s'anunciarà al llarg del curs.

AVALUACIÓ

Dues proves parcials orals i/o examen final escrit.
Possibilitat d'obtenir algunes recerques en equip, en funció
de la dimensió dels grups i dels seus interessos. Aquesta
darrera opció no eximeix de les obligacions anteriorment
establertes i no garanteix repercussió avaluatòria.